

Informații pentru popularea website-ului proiectului „Dezvoltarea economiei sociale în mediul rural din regiunea Sud-Vest Oltenia – START SES” – cod SMIS: 312297

Articolul 1 – Planul de Acțiune al Comisiei Europene pentru stimularea economiei sociale și crearea de locuri de muncă

În data de 9 decembrie 2021, Comisia Europeană a prezentat Planul de acțiune pentru a sprijini economia socială europeană. Prin acest plan, Comisia dorește să propună un set coerent de măsuri pentru a crea condiții favorabile care să permită economiei sociale să-și valorifice potențialul său economic și de creare de locuri de muncă dar și să contribuie la o creștere echitabilă, durabilă și favorabilă incluziunii, precum și la tranzițiile ecologice și digitale.

Planul de acțiune 2022-2026 este rezultatul unei ample consultări publice, în cadrul căreia cetățenii și părțile interesate au fost invitate (de la 1 martie până la 26 aprilie 2021) să-și exprime opiniile cu privire la măsurile propuse. Aceasta descrie obiectivele care trebuie îndeplinite, explica de ce este necesară acțiunea UE și prezintă opțiunile de politici publice în domeniul economiei sociale.

Organizațiile economiei sociale sunt entități care pun scopurile sociale și de mediu pe primul loc, reinvestind cea mai mare parte a profitului lor înapoi în organizație. Există 2,8 milioane de entități ale economiei sociale în Europa care angajează 13,6 milioane de oameni și care oferă soluții la provocările cheie din societățile noastre. Acestea acoperă o gamă variată de sectoare și forme, de la servicii de îngrijire la reciclare, de la cooperative la întreprinderi sociale.

Sprijinul sporit pentru economia socială nu doar creează locuri de muncă, dar permite și organizațiilor să-și sporească impactul social în întreaga Uniune Europeană. Planul de acțiune pentru economia socială, prezentat de Comisie, netezește calea pentru ca organizațiile din economia socială să prospere și să se dezvolte.

Motivul care stă la baza nevoilor identificate prin propunerea planului de acțiune al Comisiei Europene au în vedere:

- creșterea vizibilității întreprinderilor sociale și de inserție;
- sprijinirea acestora pentru a genera inovații sociale și tehnologice;
- îmbunătățirea accesului întreprinderilor sociale la fondurile europene;
- eliminarea obstacolelor legale care le împiedică capacitatea de a crește și de a opera pe piața unică la același nivel cu alte tipuri de companii;
- încurajarea autorităților publice din UE să promoveze creșterea economiei sociale ca motor al progresului economic și social pentru toți.

În acest sens, Comisia își propune să acționeze în trei domenii:

1) Crearea condițiilor potrivite pentru ca economia socială să prospere - cadrul politic și juridic este esențial în crearea mediului potrivit pentru ca economia socială să prospere. Acesta include impozitarea, achizițiile publice și ajutorul de stat, care trebuie adaptate la nevoile

economiei sociale. Pentru a aborda aceste aspecte, Comisia va propune o recomandare a Consiliului privind dezvoltarea condițiilor-cadru pentru economia socială în 2023. De asemenea, va publica orientări pentru statele membre privind cadrele de impozitare pentru organizațiile din economia socială și va facilita accesul mai ușor la informații privind ajutorul de stat. Planul de acțiune urmărește, de asemenea, să îmbunătățească bunele practici privind achizițiile publice în domeniu și să promoveze orientarea economiei sociale în afara granițelor UE;

2) Deschiderea oportunităților pentru ca organizațiile economiei sociale să se poată înființa și extinde - entitățile economiei sociale ar trebui să beneficieze de sprijin pentru a se înființa și a se dezvolta, precum și pentru a-și recalifica și a-și perfecționa angajații. Pentru perioada 2021-2027, Comisia își propune să-și sporească sprijinul dincolo de cele aprox. 2,5 mld. euro alocate anterior economiei sociale (2014-2020). Printre alte acțiuni, Comisia va lansa un nou portal al UE pentru economia socială în 2023, pentru a se asigura că actorii din economia socială pot găsi într-un singur loc toate informațiile de care au nevoie cu privire la finanțarea, politicile, formarea și inițiativele UE. De asemenea, va lansa noi produse financiare în 2022 în cadrul programului InvestEU și va îmbunătăți accesul la finanțare. În 2022, Comisia va înființa și un Centru european de competențe pentru inovare socială;

3) Asigurarea că economia socială și potențialul acesteia sunt recunoscute - planul de acțiune urmărește să facă economia socială mai vizibilă și să îmbunătățească recunoașterea activității și potențialului acesteia. Comisia va desfășura activități de comunicare subliniind rolul și specificul economiei sociale. În plus, Comisia va lansa un studiu pentru a colecta date calitative și cantitative pentru a înțelege mai bine economia socială în întreaga UE. De asemenea, va organiza cursuri de formare pentru funcționarii publici pe diverse teme cu relevanță pentru economia socială, va promova economia socială la nivel regional și local prin stimularea schimburilor transfrontaliere.

Astfel, principalele obiective stabilite în cadrul Planului de acțiune vizează:

1. Recunoașterea economiei sociale ca actor transversal în implementarea cu succes a principalelor politici socio-economice și de redresare ale Uniunii Europene;
2. Promovarea convergenței și coordonării diferitelor autorități publice implicate în promovarea economiei sociale prin definirea obiectivelor strategice și a punctelor de referință la nivelul UE;
3. Promovarea unui ecosistem propice creșterii economiei sociale, care să permită întreprinderilor din economia socială să profite din plin de piața unică, fondurile UE și instrumentele financiare și să mărească contribuția economiei sociale la obiectivele cheie ale UE.

Prin acest Plan de acțiune, Comisia lansează, de asemenea, o „cale de tranziție” pentru a ajuta tranzițiile verzi și digitale ale economiei sociale, în dialog cu autoritățile publice și părțile interesate.

Prioritățile discutate la nivelul Planului de Acțiune pentru Economia Socială sunt următoarele :

- o mai bună înțelegere comună a economiei sociale în UE prin elaborarea unor definiții clare și incluzive a economiei sociale și a întreprinderilor și organizațiilor care activează în acest sector;

- îmbunătățirea vizibilității economiei sociale și a contribuției sale, precum și promovarea întreprinderilor sociale și a valorilor și caracteristicilor acestora;
- îmbunătățirea accesului la fondurile europene pentru întreprinderile și organizațiile din economia socială;
- crearea unui ecosistem propice dezvoltării întreprinderilor și organizațiilor din domeniul economiei sociale, care să le permită să funcționeze pe piața unică;
- promovarea economiei sociale la nivel global ca motor pentru implementarea obiectivelor de dezvoltare durabilă și integrarea acestora în fondurile și programele UE;
- încurajarea rolului economiei sociale în acțiunea externă a Uniunii Europene;
- coordonarea, implementarea și monitorizarea planului de acțiune pentru economia socială, precum și consolidarea unui dialog permanent și structurat între instituțiile UE și economia socială.

În acest context, au fost stabilite mai multe direcții de acțiune, după cum urmează:

- ⦿ elaborarea unei definiții clare și incluzive a economiei sociale în planul de acțiune;
- ⦿ elaborarea unei recomandări a UE privind definirea întreprinderilor din economia socială;
- ⦿ elaborarea unui raport al Comisiei Europene privind cadrul juridic al economiei sociale și formele juridice ale economiei sociale;
- ⦿ oferirea de sprijin statelor membre pentru dezvoltarea conturilor satelit ale economiei sociale prin intermediul Eurostat;
- ⦿ producerea de conturi satelit agregate la nivelul UE ale economiei sociale;
- ⦿ dezvoltarea și implementarea metodologiilor pentru a pune în valoare impactul socio-economic al întreprinderilor și organizațiilor din economia socială;
- ⦿ crearea unei platforme online pentru a oferi sprijin adaptat întreprinderilor din economia socială, autorităților publice și organizațiilor de sprijin pentru a accesa oportunitățile UE;
- ⦿ desemnarea anuală a unui oraș care să fie „Capitala europeană a economiei sociale și a inovării sociale”;
- ⦿ consolidarea sprijinului acordat parteneriatelor locale între economia socială și autoritățile locale și regionale, pentru dezvoltarea ecosistemelor favorabile economiei sociale;
- ⦿ organizarea de forumuri anuale de politici la nivelul UE pentru factorii de decizie din statele membre, cu scopul de a face schimb de cunoștințe și bune practici între guverne;
- ⦿ promovarea oportunităților Erasmus +, inclusiv Erasmus pentru tineri;
- ⦿ sprijinirea modelelor de economie socială ca instrument pentru a oferi oportunități de muncă și formare pentru șomeri, în special pentru șomerii pe termen lung, în cadrul Pactului pentru competențe și FSE+;
- ⦿ lansarea unei campanii de comunicare privind antreprenoriatul în economia socială, inclusiv oportunități de finanțare;
- ⦿ mobilizarea InvestEU pentru investirea în proiecte strategice de economie socială;
- ⦿ sprijinirea actorilor financiari din economia socială prin consolidarea capacităților, formare, vizibilitate și activități de sensibilizare;
- ⦿ invitarea statelor membre să investească în proiecte de economie socială, prin Mecanismul de redresare și reziliență;
- ⦿ creșterea sprijinului financiar și a microfinanțării pentru întreprinderile din economia socială, atât în ceea ce privește instrumentele financiare, cât și măsurile de îmbunătățire a mediului de piață, bazându-se pe programele de sprijin de succes – JASMINE, PROGRESS și EaSI;
- ⦿ susținerea în continuare a rețelelor de economie socială din UE;

- crearea un fond UE pentru sprijinirea antreprenorilor din economia socială, în cadrul următorului MFF;
- sprijinirea antreprenorilor din economia socială prin instrumente financiare UE mai flexibile și inovatoare;
- necesitatea unei taxonomii sociale, alături de taxonomia verde;
- instituirea un „factor de sprijin social” pentru a stimula finanțarea proiectelor de încredere în economia socială;
- modificarea regulamentului general de exceptare pe categorii, pentru a face un bilanț mai bun al nevoilor specifice ale economiei sociale;
- depășirea barierelor din calea fundațiilor transfrontaliere printr-un cod de conduită;
- elaborarea de măsuri naționale și europene pentru a stimula mai mult angajamentul întreprinderilor sociale asupra impactului investiției în afaceri sociale;
- încurajarea și monitorizarea implicării economiei sociale în implementarea programelor operaționale și în introducerea economiei sociale în prioritatea incluziunii sociale în cadrul programelor operaționale, de către Comisia Europeană în cadrul FSE Plus;
- încurajarea în continuare a autorităților de management, pentru a-și atinge obiectivele-țintă, lucrând în parteneriat cu rețelele de economie socială;
- consolidarea mecanismelor pentru schimbul de bune practici și coordonare între autoritățile de management ale FSE care investesc în proiecte de economie socială;
- dezvoltarea recunoașterii juridice supranaționale pentru asociații, fundații și societăți mutuale, pentru a depăși barierele existente în acțiunile acestora transfrontaliere;
- analiza adoptării foarte lente a Statutului pentru o societate cooperativă europeană și propunerea unei revizuirii a regulamentului, în cooperare cu organizațiile reprezentative ale Mișcării Cooperative, pentru a spori adoptarea acestuia și a-l adapta la schimbările tehnologice și sociale ;
- luarea în considerare a diversității modelelor de întreprindere care funcționează în UE atunci când legislația este elaborată sau revizuită, pentru a se asigura că este adecvată și proporțională pentru toate modelele de afaceri ;
- adaptarea normelor europene privind concurența și ajutoarele de stat pentru a lua în considerare caracteristicile întreprinderilor din economia socială ;
- realizarea unei comunicări interpretative și / sau recomandări pe modele de economie sociale ;
- modificarea art. 54 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, pentru a reflecta mai bine diversitatea companiilor care operează pe piața unică, inclusiv toate modelele de întreprindere din economia socială și pentru a evita excluderea oricărei forme de întreprindere ;
- adoptarea unui protocol privind diversitatea formelor de întreprindere din UE anexat la TFUE, inclusiv actorii din economia socială și diferitele forme juridice ale acestora ;
- dezvoltarea unei abordări a achizițiilor publice responsabile din punct de vedere social în viitoarea revizuire a directivelor privind achizițiile publice, pentru a promova accesul la piață pentru întreprinderile și organizațiile din economia socială ;
- promovarea dezvoltării economiei sociale în vecinătatea UE ;
- sporirea accesului la finanțare pentru antreprenorii din economia socială prin EFSD + ;
- parteneriatele internaționale și cooperarea pentru dezvoltare;
- sprijinirea modelelor de economie socială prin intermediul politicii comerciale echitabile;

- angajarea în mod activ în activitățile grupului de lucru al ONU privind economia socială europeană (UNTFSSSE) și sprijinirea adoptării unei rezoluții a ONU privind economia socială, în cooperare cu statele membre ale UE ;
- integrarea economiei sociale în agenda forumurilor globale, cum ar fi G20 ;
- consolidarea acțiunii globale privind economia socială, în cooperare cu OCDE ;
- realizarea unui studiu privind participarea organizației patronale din economia socială la dialogul social la nivelul statelor membre ;
- oferirea de sprijin și consolidarea capacității pentru întărirea organizației patronale trans-sectoriale din economia socială a UE ;
- efectuarea unui studiu privind reprezentativitatea organizațiilor patronale din economia socială din UE, în cooperare cu Eurofound;
- elaborarea unui plan european de acțiune pentru economia socială, cu un orizont de șase ani pentru punerea sa în aplicare ;
- consolidarea grupului de lucru intern al Comisiei Europene pentru economia ca un mecanism cheie pentru a asigura transversalitatea planului de acțiune între politicile UE ;
- Comisia Europeană ar trebui să își mărească resursele umane din domeniul economiei sociale atât în cadrul Direcției Generale pentru Ocupare, cât și în cadrul DG Grow, pentru a contribui la implementarea cu succes a planului de acțiune ;
- consolidarea grupului de experți al Comisiei Europene pentru economia socială și întreprinderile sociale (GECES).

Economia socială creează locuri de muncă și creștere economică aproape de nevoile cetățenilor și de mediul lor de viață imediat. Criza provocată de pandemia de COVID-19 a demonstrat, la rândul său, reziliența și ingeniozitatea modelelor de afaceri din economia socială. Pentru a continua dezvoltarea potențialului și a contribuției lor la transformarea verde și digitală, lansăm un parcurs de tranziție pentru ecosistemul "proximitate și economie social", a declarat comisarul pentru piața internă Thierry Breton.

Conform raportului privind progresul întreprinderilor sociale și al economiei sociale, întocmit de către Grupul de experți ai Comisiei privind antreprenoriatul social, încă din 2016 a fost discutat și propus un Plan de acțiune european pentru economia socială și întreprinderile sociale, care să ofere un nou impuls promovării unui mediu favorabil pentru dezvoltarea întreprinderilor sociale și a economiei sociale, bazându-se pe valorile de bază ale acestora, cum ar fi guvernanta democratică, impactul social, inovarea, reinvestirea profitului sau poziția centrală acordată factorului uman în economie. În acest sens, au fost propuse o serie de recomandări-cheie (domenii tematice) pentru factorii de decizie, cu scopul de a sprijini dezvoltarea întreprinderilor sociale și a economiei sociale ca motor al creșterii economice favorabile incluziunii și cu impact puternic.

Primul domeniu analizează modalitățile de sporire eficientă a vizibilității și a recunoașterii întreprinderilor sociale, precum și de promovare a unei mai bune înțelegeri a ceea ce înseamnă o întreprindere socială. Trei recomandări sunt prezentate în această privință. Prima solicită Comisiei Europene, statelor membre și organizațiilor întreprinderilor sociale să colecteze probe mai solide cu privire la valoarea adăugată a întreprinderilor sociale și să comunice mai bine cu privire la aceasta, precum și să adopte măsuri care să cuprindă colectarea datelor, elaborarea în comun a unei strategii de comunicare la nivelul întregii UE, partajarea know-how-ului și a instrumentelor din domeniul gestionării impactului social, precum și consolidarea capacității de

raportare cu privire la valoarea socială generată de întreprinderile sociale. În al doilea rând, pentru a dezvolta o comunitate mai puternică și mai coordonată a întreprinderilor sociale, se recomandă crearea unor rețele reprezentative diversificate și favorabile incluziunii care să facă posibilă valorificarea sinergiilor, promovând totodată învățarea reciprocă. Aceste rețele ar putea reprezenta întreprinderi sociale la nivelul UE și ar putea promova o cultură a elaborării în comun a politicilor care vizează economia socială și întreprinderile sociale. În cele din urmă, pentru a spori importanța acordată întreprinderilor sociale în politica și acțiunile publice la toate nivelurile, Comisia, împreună cu statele membre și autoritățile lor locale și regionale, își propun să integreze economia socială și întreprinderile sociale în toate politicile, programele și practicile relevante. Acțiunile orientate spre acest obiectiv implică includerea întreprinderilor sociale ca entități eligibile în toate programele de finanțare europene relevante, promovarea participării economiei sociale și a întreprinderilor sociale în cadrul programelor europene de mobilitate relevante, precum și promovarea învățării reciproce și consolidarea capacităților între autoritățile regionale și locale, astfel încât să se dezvolte strategii integrate de sprijin.

Al doilea domeniu tematic se referă la dezvoltarea unui mediu economic european care să permită economiei sociale și întreprinderilor sociale să aibă acces la finanțare. Recomandările din acest domeniu răspund nevoilor de consolidare a capacităților, nevoilor de finanțare și nevoilor de infrastructură ale întreprinderilor sociale. Mai precis, se recomandă să se aloce mai multe resurse programelor de formare, incubatoarelor și intermediarilor care oferă sprijin adaptat pentru consolidarea capacităților, ajutând întreprinderile sociale să își dezvolte aptitudinile manageriale și să devină viabile pe plan financiar. Printre măsurile concrete pentru a debloca mai multe fonduri care sunt mai adecvate pentru întreprinderile sociale se numără sensibilizarea comunității de finanțare mai largi cu privire la modul de finanțare a întreprinderilor sociale, consolidarea capacităților în cadrul „comunității impactate”, consolidarea caracterului adecvat al investițiilor sociale, atenuarea obstacolelor de reglementare, precum și identificarea stimulentei fiscale existente asociate cu investiții în întreprinderi sociale, în scopul de a disemina bunele practici. Finanțarea din fonduri publice ar trebui să fie direcționată în continuare către întreprinderile sociale și, de asemenea, ar trebui să fie utilizată pentru a mobiliza capital privat, prin investiții în finanțarea întreprinderilor sociale și prin reducerea riscurilor asociate acestei finanțări, precum și prin introducerea unor structuri de guvernare corespunzătoare.

Pentru a facilita dezvoltarea unui ecosistem în cadrul căruia întreprinderile sociale să poată prospera, au fost formulate o serie de recomandări-cheie în ceea ce privește mediul juridic și stabilirea de cadre juridice și de reglementare pentru a încuraja crearea și dezvoltarea economiei sociale și a întreprinderilor sociale. În acest context, au fost făcute recomandări cu privire la propunerea de măsuri juridice fără caracter obligatoriu pentru a ajuta statele membre să conceapă un cadru adecvat pentru sprijinirea economiei sociale și a întreprinderilor sociale. În plus, ar trebui stimulate operațiunile transfrontaliere pentru organizațiile mutuale și cooperative, cu scopul de a le permite să profite de întregul potențial al pieței interne pentru a-și extinde activitățile. Cumpărătorii publici ar trebui să valorifice în cel mai bun mod posibil noile norme privind achizițiile publice, precum și să includă considerente sociale în procedurile lor de achiziții.

Recomandarea finală pentru îmbunătățirea mediului juridic solicită factorilor de decizie să crească gradul de sensibilizare cu privire la normele privind ajutoarele de stat și impactul acestora asupra întreprinderilor sociale care furnizează servicii de interes economic general. Secțiunea finală a raportului se referă la măsuri care să ajute economia socială și întreprinderile sociale să își atingă potențialul în calitate de factori-cheie ai creșterii economice echitabile și favorabile

inclusiunii sociale. Scopul este acela de a crește sprijinul UE pentru întreprinderile sociale în contextul dezvoltării internaționale, în vederea realizării obiectivelor de dezvoltare durabilă. Având în vedere aceste obiective, Comisia își propune să contribuie, prin intermediul următorului ciclu de programe internaționale de dezvoltare, la sporirea semnificativă a informațiilor din surse deschise cu privire la economia socială și întreprinderile sociale. În plus, Comisia are în vedere posibilitatea adoptării unui rol de lider în încurajarea cooperării la nivel mondial în ceea ce privește susținerea întreprinderilor sociale, acționând ca un organizator de piață și încurajând schimbul de cunoștințe. În plus, după identificarea suprapunerilor și a lacunelor în finanțare, Uniunea Europeană are în vedere integrarea un sprijin adaptat în toate politicile și inițiativele lor existente și viitoare de promovare a dezvoltării sociale și economice, în scopul de a construi ecosisteme de sprijin pentru întreprinderile sociale.

Viitorul plan de acțiune se înscrie într-un lanț de inițiative ale UE destinate creării și dezvoltării întreprinderilor sociale și a economiei sociale, dintre care amintim: Inițiativa din 2011 privind întreprinderile sociale (Social Business Initiative) și inițiativa din 2016 privind start-up-urile și dezvoltarea acestora (Start-up și Scale-up Initiative).

Având în vedere potențialul economiei sociale de a aborda provocările societale și de a contribui la creșterea economică, UE își propune prin acest plan crearea unui ecosistem favorabil economiei sociale, susținerii, dezvoltării și afirmării întreprinderilor din economia socială ca actori cheie ai pieței unice europene.

Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) – sprijin pentru dezvoltarea sectorului economiei sociale în România

Conform Planului Național de Redresare și Reziliență, Pilonul V. Sănătate și reziliență instituțională, propune prin Reforma 5 Modernizarea legislației privind economia socială. Astfel, se consideră faptul că întreprinderile sociale oferă un răspuns adaptat la aceste probleme sociale complexe. Aceste întreprinderi creează locuri de muncă și oportunități de angajare pentru tinerii aflați în situații de risc, pentru femei și persoane cu dizabilități, oferindu-le instruire profesională teoretică și practică, pregătire pentru locul de muncă și mentoratul necesar pentru a intra pe piața muncii și a avea o carieră pe termen lung, într-un post decent. Ele dezvoltă modele de afaceri care îmbunătățesc calitatea produselor și a serviciilor, majorează volumele de vânzări, optimizează procesele de producție și oferă acces pe piață, majorând semnificativ volumul veniturilor înregistrate de micii producători și artizani

Propunerile referitoare la revizuirea legislației în domeniul economiei sociale au vizat:

- Aprobarea modificării [Legii nr.219/2015 \(lege/OUG\)](#);
- Aprobarea modificării [HG nr.585/2016\(lege/OUG\)](#)

Se consideră că în România impactul economic al întreprinderilor sociale rămâne marginal. Actualul cadru legislativ și de politică publică nu valorifică suficient potențialul întreprinderilor sociale de a inova și de a contribui la obiectivele de dezvoltare durabilă.

Prin Investiția 5 "Scheme de granturi pentru sprijinirea dezvoltării economiei sociale", se vor institui următoarele scheme de granturi:

- **Schema de granturi pentru înființarea și dezvoltarea întreprinderilor sociale în zona economiei verzi și/sau digitale:** în 2022 s-a stabilit ca obiectiv atragerea de granturi pentru sprijinirea dezvoltării rețelei de economie socială prin înființarea de noi structuri de

economie socială și dezvoltarea celor existente de succes, în special în domeniul economiei verzi și/sau digitale;

- **Schema de granturi pentru înființarea și dezvoltarea întreprinderilor sociale în zona rurală (cu integrare în muncă a tinerilor NEETS):** în 2023 s-a stabilit ca obiectiv atragerea de granturi pentru sprijinirea dezvoltării rețelei de economie socială prin înființarea de noi structuri de economie socială în zona rurală cu scopul integrării tinerilor NEETS;

- **Schema de granturi pentru creșterea /up-scaling a întreprinderilor sociale de succes:** în 2024 s-a stabilit ca obiectiv atragerea de scheme de minimis pentru întărirea sustenabilității celor existente. Au fost înființate mii de structuri de economie socială însă, datorită lipsei unei abordări sistemice, acestea funcționează nesustenabil sau în afara sectorului. Activitățile de lansare de call-uri, evaluare a cererilor de finanțare, contractare și finanțare (inclusiv monitorizare în timpul implementării și post-implementare) a investițiilor de susținere.

REZULTAT ESTIMAT:

- minim 350 de structuri de economie socială nou înființate/sprijinite;
- cu minim 2450 locuri de muncă nou create (din care 875 locuri de muncă verzi, 875 tineri NEETS angajați);
- susținerea scale-up-ului pentru minim 50 întreprinderi de economie socială.

TERMEN: Semestrul al II-lea 2026.

BENEFICIARI: Grupurile de persoane defavorizate, structurile de economie socială existente, persoanele neocupate/ beneficiare de VMG/VMI etc.

Economia socială reprezintă un sector prioritar în cadrul PNRR, prin care România va atrage aproximativ 30 de miliarde de euro, bani ce vor fi utilizați pentru transformarea economică și socială.

Articolul 2 – Considerații privind perioada de programare financiară multianuală 2021-2027

Modelele de afaceri din cadrul economiei sociale pot influența și crea efecte de propagare asupra întreprinderilor tradiționale. Un număr din ce în ce mai mare de întreprinderi tradiționale se apropie de obiectivele economiei sociale. De exemplu, întreprinderile cu scop lucrativ care acționează în interesul societății și întreprinderile cu impact social încorporează aspirații sustenabile în misiunile lor, în timp ce alte întreprinderi adoptă măsuri ad-hoc pentru a îmbunătăți transparența și a colabora mai activ cu comunitățile. Acest lucru și integrarea treptată a criteriilor de mediu, sociale și de governanță corporativă în governanța întreprinderilor tradiționale și în politicile de investiții ale instituțiilor financiare și ale fondurilor de investiții creează noi oportunități de cooperare și de îmbogățire și stimulare reciprocă, precum și acces la piețe noi. Comisia are în vedere consolidarea interacțiunilor dintre entitățile din sectorul economiei sociale și întreprinderile tradiționale prin promovarea bunelor practici, cum ar fi în domeniul intraprenariatului social.

Având în vedere caracterul transversal al economiei sociale, schemele care vizează inovarea, pregătirea pentru investiții, internaționalizarea întreprinderilor, dezvoltarea rurală și

economia circulară sunt relevante pentru entitățile din cadrul economiei sociale, chiar dacă acestea sunt adesea destinate IMM-urilor. Cu toate acestea, informațiile relevante tind să fie dispersate și dificil de accesat. Chiar și atunci când există inițiative specifice, de multe ori, părțile interesate din cadrul economiei sociale nu dețin suficiente cunoștințe despre acestea sau le consideră complexe. Rețelele reprezentative și rețelele antreprenoriale își pot aduce contribuția în acest caz.

Finanțarea din partea UE, cum ar fi fondurile politicii europene de coeziune, este pusă în aplicare la nivel național și regional. Alte surse de finanțare sunt disponibile la nivel național, regional și local, precum și din partea actorilor din sectorul privat. Navigarea în cadrul acestui peisaj poate fi dificilă, în special pentru entitățile de mici dimensiuni. Prin urmare, Comisia urmărește:

➤ facilitarea, în cadrul Pactului privind competențele, instituirea unui parteneriat în materie de competențe pentru ecosistemul industrial „Proximitate și economie socială”, în contextul Agendei pentru competențe și al Strategiei industriale pentru Europa actualizate. Începând din 2022, au fost instituite centre specializate pentru crearea de rețele, cunoștințe, orientări și resurse pentru a-i sprijini pe semnatarii pactului în eforturile lor de a oferi oportunități de perfecționare și de recalificare pentru persoanele în vârstă de muncă;

➤ stimularea extinderii economiei sociale și promovarea internaționalizării acesteia prin mobilizarea rețelelor de sprijinire a întreprinderilor și a platformelor de parteneriat de la nivel european, cum ar fi Rețeaua întreprinderilor europene și platforma de cooperare a clusterelor europene;

➤ lansarea, în 2023, unui nou portal unic al UE privind economia socială pentru a oferi un punct clar de acces pentru părțile interesate din cadrul economiei sociale, alți actori relevanți și persoane fizice care caută informații cu privire la finanțarea, politicile, rețelele / platformele și inițiativele relevante ale UE. Portalul va simplifica accesul la sprijinul existent și va spori gradul de conștientizare cu privire la acțiunile UE în acest domeniu. În plus, portalul va facilita accesul la inițiativele relevante de consolidare a capacităților și va oferi orientări specifice privind oportunitățile de finanțare din partea UE (cursuri de formare, ateliere, seminare online, ghiduri și instrumente practice).

Orientări privind oportunitățile de finanțare din partea UE vor fi furnizate, de asemenea, prin intermediul Platformei de consiliere InvestEU, al Rețelei întreprinderilor europene și al serviciului de asistență pentru servicii sociale al UE.

În vederea consolidării capacităților pe scară mai largă, Comisia are în vedere sprijinirea dezvoltării de rețele reprezentative ale economiei sociale, în special în statele membre ale UE în care întreprinderile sociale și ecosistemele economiei sociale nu sunt dezvoltate la potențialul lor maxim.

Comisia invită statele membre să încurajeze incubatoarele de afaceri din sectorul întreprinderilor tradiționale să își extindă sprijinul la entitățile din sectorul economiei sociale pentru a îmbunătăți oportunitățile de sprijinire a gradului de pregătire pentru investiții în întreprinderi.

Pentru perioada 2021-2027, se preconizează că vor fi mobilizate mai multe investiții datorită unui efect multiplicator mai mare preconizat al InvestEU și unui sprijin sporit pentru

impactul social și inovare. Alte programe ale UE vor oferi sprijin specific sau indirect pentru economia socială; printre acestea se numără, de exemplu, componenta „Ocuparea forței de muncă și inovarea socială” a Fondului social european Plus, Orizont Europa, Programul privind piața unică, Erasmus+, Corpul european de solidaritate, Europa creativă și programul LIFE. La nivel național, finanțarea din partea UE va fi disponibilă în special prin intermediul fondurilor politicii de coeziune și al Mecanismului de redresare și reziliență. În urma sprijinului specific acordat la nivelul UE și la nivel național, în special prin intermediul Programului Uniunii Europene pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială (EaSI), un număr mai mare de intermediari și de investitori au în vedere entitățile din sectorul economiei sociale, inclusiv întreprinderile sociale, și oferă finanțare rambursabilă și sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor pentru a răspunde nevoilor acestora. După criza financiară din 2008, sectorul microfinanțării a cunoscut, de asemenea, o creștere considerabilă în UE și în țările învecinate. Multe instituții de microfinanțare fac parte din economia socială, cu o misiune socială dedicată sprijinirii persoanelor care provin din grupuri vulnerabile și care întâmpină dificultăți în accesarea sistemului bancar tradițional pentru a înființa întreprinderi, creând astfel locuri de muncă. În general, utilizarea produselor financiare, cum ar fi garanțiile, s-a dovedit a fi o modalitate eficientă de mobilizare a finanțării private pentru întreprinderile sociale atât din partea investitorilor tradiționali, cât și a investitorilor filantropici.

În ciuda acestei evoluții pozitive, o analiză a piețelor de finanțare a întreprinderilor sociale a evidențiat o neconcordanță persistentă între cererea și oferta de finanțare rambursabilă pentru întreprinderile sociale din Europa, atât în ceea ce privește accesul la finanțarea prin împrumut, cât și în ceea ce privește accesul la capital. Există diferențe considerabile între țări și în interiorul acestora. În general, există încă numeroase posibilități de îmbunătățire a ofertei personalizate de finanțare pentru diferitele etape ale ciclului de viață al întreprinderilor (și anume, inițiere, înființare, extindere).

Prin urmare, Comisia a lansat, începând cu anul 2022, noi produse financiare în cadrul programului InvestEU, menite să mobilizeze finanțare privată orientată către nevoile întreprinderilor sociale aflate în diferite stadii de dezvoltare. Aceste produse vor include garanții care să permită accesul la credite pentru întreprinderile sociale și microîntreprinderi, investiții de capital și cvasicapital în întreprinderi sociale și întreprinderi orientate către impact, precum și investiții de capital în intermediari financiari. Platforma de consiliere InvestEU va oferi sprijin intermediarilor financiari¹.

Fundațiile fac parte din economia socială și joacă, de asemenea, un rol important în asigurarea finanțării prin granturi pentru economia socială, inovarea socială și alte obiective de politică ale UE. Există un interes din ce în ce mai mare în rândul actorilor filantropici de a realiza investiții legate de misiuni, inclusiv în organizațiile economiei sociale. Pentru a valorifica acest potențial, Comisia evaluează lansarea unor mecanisme specifice de coinvestiții cu fundații și organizații filantropice în domeniile misiunilor vizate, cu scopul de a direcționa capitalul suplimentar către sustenabilitate, incluziune, inovare socială, locuințe și lipsa de adăpost, pluralismul în mass-media și dezvoltarea de ecosisteme cu impact social. În Planul său de acțiune pentru mass-media, Comisia a anunțat deja crearea, prin programul InvestEU, a unei inițiative-pilot de finanțare prin capitaluri proprii pentru a sprijini sectorul mass-media orientat

¹ Intermediarii financiari eligibili sunt enumerați în secțiunea 6.4.2.1 din Regulamentul delegat (UE) 2021/1078 al Comisiei din 14 aprilie 2021 de stabilire a orientărilor în materie de investiții pentru Fondul InvestEU.

către știri. În funcție de interesul pieței, Platforma de consiliere InvestEU poate sprijini crearea unor platforme de investiții transfrontaliere care să reunească parteneri interesați de investiții în economia socială.

În funcție de interesul pieței, Platforma de consiliere InvestEU poate sprijini crearea unor platforme de investiții transfrontaliere care să reunească parteneri interesați de investiții în economia socială.

Pentru a completa acțiunea-cheie de mai sus, Comisia are în vedere:

- cooperarea cu partenerii care se ocupă de implementarea InvestEU, în vederea asigurării identificării facile de către potențialii beneficiari a intermediarilor financiari ai InvestEU care oferă finanțare întreprinderilor sociale, inclusiv prin intermediul portalului InvestEU și al portalului pentru economia socială;
- completarea instrumentelor financiare cu sprijin sub formă de granturi pentru crearea de piețe de finanțare pentru întreprinderile sociale în Europa prin sprijinirea creării de noi instrumente financiare și de programe de pregătire pentru investiții;
- completarea instrumentelor de investiții de capital cu sprijin sub formă de granturi menite să diminueze costurile de tranzacție pentru investițiile de capital de risc în întreprinderile sociale;
- sprijinirea rețelelor UE active în domeniul microfinanțării și al finanțării întreprinderilor sociale, cu scopul de a îmbunătăți gradul de conștientizare în ceea ce privește finanțarea din partea UE și direcționarea către aceasta, de a ameliora capacitatea organizațiilor membre și de a furniza studii de cercetare și date.

Adițional, Comisia are în vedere sprijinirea dezvoltării modului de măsurare și gestionare a impactului social prin cartografierea și revizuirea practicilor existente și lansarea de cursuri de formare destinate părților interesate din cadrul economiei sociale pentru a îmbunătăți înțelegerea și a facilita adoptarea unor astfel de practici. În plus, Comisia urmărește colaborarea cu părțile interesate pentru a elabora metodologii standard simple de evaluare a impactului social pentru actorii din sectorul economiei sociale din UE.

În proiectul de raport referitor la Platforma privind finanțarea durabilă, se afirmă că, în contextul unei pandemii și al unor întrebări sociale rămase fără răspuns legate de o tranziție sustenabilă, este important să se identifice activitățile economice și entitățile care contribuie la promovarea obiectivelor sociale. Platforma indică faptul că orientările comune privind taxonomia socială ar putea spori transparența investițiilor și ar putea preveni dezinformarea socială. Astfel cum se prevede în Regulamentul UE privind taxonomia și după cum se indică în planul de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale, Comisia are în vedere pregătirea unui raport privind posibila extindere a taxonomiei UE pentru finanțare durabilă la obiectivele sociale.

Instrumentele financiare în cadrul politicii de coeziune europene

Coeziunea economică și socială în rândul statelor membre ale UE a fost unul dintre obiectivele prioritare majore. Fondurile structurale și de investiții și Fondul de Coeziune reprezintă instrumente financiare create pentru a implementa politica de coeziune cunoscută ca

politica regională a Uniunii Europene, cu scopul de a reduce disparitățile regionale în termeni de venituri, bunăstare și oportunități.

În continuare sunt prezentate câteva dintre instrumentele financiare utilizate în cadrul politicii de coeziune care au drept scop sprijinirea dezvoltării IMM-urilor, precum și a întreprinderilor sociale:

1) JEREMIE (Joint European Resources for Micro to medium Enterprises – Resurse europene comune pentru întreprinderi mici și mijlocii) – este o inițiativă a Comisiei Europene dezvoltată împreună cu Fondul European de Investiții. Programul este adresat întreprinderilor mici și mijlocii, iar obiectivul său principal este de a promova utilizarea instrumentelor financiare pentru a spori accesul IMM-urilor și întreprinderilor sociale la finanțare prin intervenții din fondurile structurale. Acest aspect se bazează pe capacitatea țărilor UE de a utiliza și aloca fondurile lor structurale europene. Instrumentele alternative de finanțare pot fi capitalul de risc, creditele sau fondurile de garanții.

Obiectivele programului de alocare de fonduri sunt:

- crearea unor companii noi sau extinderea celor existente;
- accesul întreprinderilor la capital de investiții pentru modernizarea și diversificarea activităților lor, dezvoltarea de produse noi, asigurarea și extinderea accesului pe piață;
- cercetare și dezvoltare pentru afaceri, transfer tehnologic, inovație și antreprenoriat;
- modernizarea tehnologică a structurilor de producție pentru a contribui la atingerea obiectivelor unei economii cu emisii de carbon scăzute;
- investiții productive care creează și asigură locuri de muncă durabile;
- contribuțiile din partea Fondului European de Dezvoltare Regională (FEDR) sunt alocate pentru fonduri de credit, garanții sau capital de risc, pentru a investi în întreprinderi. Aceste investiții pot lua forma capitalului, a unor împrumuturi și / sau garanții;
- profiturile din investiții sunt reinvestite în întreprinderi. În acest fel, o grupare de fonduri poate fi reutilizată de mai multe ori, sprijinindu-se capitalul și sporindu-se caracterul durabil și impactul resurselor publice alocate întreprinderilor;
- ca alternativă, autoritățile de management pot decide să canalizeze resurse din partea programului, folosind fondurile tip holding (FH), care sunt înființate în scopul de a investi în mai multe fonduri de investiții. Acest lucru nu este obligatoriu, dar se oferă avantajul de a permite autorităților de management să delege către experți unele dintre sarcinile necesare implementării programului JEREMIE.

Scopul de a îmbunătăți mijloacele de finanțare a întreprinderilor mici prin credite (inclusiv microcredit, capital de risc și garanții) și de a asigura sprijinul organizațional și tehnic necesar vizează sistematizarea utilizării creditului și a altor surse de finanțare de capital în legătură cu subvențiile așteptate. În special, se prevede, în cooperare cu autoritățile competente ale statelor membre, identificarea nivelului de nevoi și armonizarea acestora cu serviciile financiare în statele membre și în regiunile lor, urmărindu-se elaborarea de planuri de acțiune pentru atingerea echilibrului dintre cerere și ofertă.

Astfel, ca prim pas, a trebuit să se stabilească fondul de holding care să funcționeze ca mecanism central de finanțare, prin care se stabilesc relațiile de funcționare și finanțare ale noilor instrumente financiare, care vor fi aplicate în perioada de programare în curs. Contractul de finanțare dintre autoritățile administrative / de management și fondul de holding ar trebui să includă, de asemenea, costurile de organizare și dezvoltare ale noilor instrumente financiare (inclusiv microcreditul și capitalul de risc) la nivel local și regional, în funcție de grupul-țintă de care aparțin regiunile (regiuni de coeziune, competitivitate regională etc.).

Potrivit instrucțiunilor de implementare, fondul de holding și inițiativa JEREMIE au făcut un apel deschis de exprimare a interesului de către toți intermediarii financiari în cauză, inclusiv potențiali furnizori de microcredit cu capital de risc, fonduri de credit sau garantare, oferindu-le posibilitatea de a lua parte la inițiativă.

Organizațiile care furnizează instrumente financiare și care sunt selectate pot primi fonduri pentru programe de microcredit, garanții, capital de risc și costuri de organizare.

2) JESSICA – acronimul pentru Joint European Support Program for Sustainable Investment in City Areas (Sprijin european comun pentru investiții durabile în zonele urbane) este o inițiativă a Comisiei Europene dezvoltată în cooperare cu Banca Europeană de Investiții (BEI) și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei (CEB). Această inițiativă sprijină dezvoltarea urbană durabilă și regenerarea prin mecanisme financiare. JESSICA promovează dezvoltarea urbană durabilă, sprijinind proiecte în următoarele domenii:

- infrastructura urbană – inclusiv transporturi, apă potabilă / apă reziduală, energie;
- patrimoniu sau locuri cu valoare culturală – pentru turism sau în alte scopuri durabile;
- reluarea dezvoltării terenurilor dezafectate – inclusiv degajarea și decontaminarea acestora;
- crearea de noi spații comerciale pentru IMM-uri, sectorul IT și / sau sectorul CDI;
- clădiri pentru universități – în domeniul medical, al biotehnologiilor și pentru alte specializări;
- sporirea eficienței energetice.

Beneficiile majore ale inițiativei JESSICA derivă din obiectivele sale:

a) reutilizarea fondurilor: prin intermediul programului de finanțare JESSICA, membrii UE au oportunitatea de a crea o infrastructură durabilă pentru fondurile curente;

b) mecanismul de pârghii: un alt avantaj este că, prin intermediul programului JESSICA, sectorul privat poate fi implicat, astfel crescând viitoarele investiții și competențe în implementarea și managementul proiectului. Sectorul privat poate îndeplini cerințele pentru contribuția statului membru privind cofinanțarea;

c) flexibilitate: programul asigură o abordare flexibilă, atât în ceea ce privește eligibilitatea mai mare a cheltuielilor, cât și folosirea fondurilor JESSICA prin intermediul capitalului de acțiuni, al creanțelor sau al investițiilor garantate;

d) expertiză și creativitate: statele membre, autoritățile administrative vor beneficia de expertiza sectorului bancar și privat. De asemenea, JESSICA ar putea funcționa și drept catalizator în regiunile urbane pentru a intensifica piața de investiții și, prin urmare, pentru a completa alte inițiative sau surse de finanțare care pot exista deja în statul membru.

3) Programul Leonardo da Vinci – face parte din programul de învățare pe tot parcursul vieții al Comisiei Europene și finanțează proiecte în domeniul educației și formării profesionale, care include inițiativele de mobilitate care permit oamenilor să se formeze într-o altă țară, proiectele de cooperare care transferă sau dezvoltă practici inovatoare și rețelele care se concentrează pe teme de actualitate din acest sector. Grupul-țintă al Programului Leonardo da Vinci diferă de la cursanți și participanți la formări profesionale inițiale până la persoane care au absolvit deja, profesioniști (din domeniul educației și formării profesionale), precum și persoane din organizații active în acest domeniu.

Obiectivul programului este de a îmbunătăți parteneriatele în rândul organizațiilor de educație profesională din Europa, de a face schimb de bune practici și de a crește nivelul de

experiență și expertiză al personalului acestora. De asemenea, urmărește creșterea competitivității pieței europene de muncă prin a ajuta persoanele să obțină noi competențe, cunoștințe și calificări. În plus, urmărește să promoveze inovația și să îmbunătățească calitatea sistemelor de formare, prin dezvoltarea și transferul de politici inovatoare, cursuri, metode de predare, materiale și proceduri.

Programul promovează:

- a. mobilitatea (prin intermediul activităților „Formare profesională inițială”, „Persoane pe piața muncii”, „Profesioniști în educație și formare profesională”, „Certificate de mobilitate”, „Vizite pregătitoare”);
- b. parteneriate;
- c. proiecte multilaterale (organizații din diferite țări lucrează împreună pentru a elabora practici de lucru în sectorul educației și formării profesionale, cum ar fi „Dezvoltarea inovării”, „Transferul de inovare”, „Rețele tematice”, „Măsuri însoțitoare”).

4) Programul Grundtvig – finanțează diferite tipuri de proiecte sau acțiuni, clasificate după cum urmează:

- ateliere de lucru Grundtvig: curs de formare cu durata de 5-10 zile într-o altă țară europeană. Atelierele de lucru sunt organizate pe diferite teme de interes (arte vizuale, învățarea limbilor străine, cetățenie activă și dialog cultural, educație pentru sănătate etc.) ;
- cursuri de formare continuă a personalului implicat în educația adulților;
- vizite de studiu și schimburi de experiență;
- stagii ca asistenți;
- parteneriate de învățare;
- proiecte multilaterale;
- rețele;
- proiecte de voluntariat.

5) Programul de vouchere sociale - un alt mecanism pentru consolidarea funcționării întreprinderilor sociale este programul de vouchere sociale (un voucher este asemenea unei subvenții care nu poate fi folosită cu o destinație precisă). Facilitarea comerțului este prioritatea-cheie în cadrul acestei alternative. Dezvoltarea acestui mecanism presupune activarea actorilor grupurilor sociale precum: agenții, entități din sectorul public și privat, angajatori și angajați, organisme de asigurare etc. Acest mecanism este adresat în principal persoanelor care vor alege să folosească produsele și serviciile de la o întreprindere socială autorizată. Cel mai adesea, gama de servicii se concentrează pe îngrijirea la domiciliu, îngrijirea grădinilor, îngrijirea persoanelor în vârstă, îngrijirea copilului, pregătirea și servirea meselor, servicii de internet și informații de sprijin etc. De obicei, furnizarea produselor și serviciilor sociale se face prin intermediul unui carnet de cecuri de la instituția responsabilă (de exemplu, banca, dar acest lucru depinde de sistemul organizațional al fiecărei țări). Avantajele principale se referă la faptul că utilizatorii acestor servicii au un mod de plată simplificat, însă și mai importantă este posibilitatea deducerii unei părți din veniturile lor impozabile.

Voucherele sociale pentru serviciile economiei sociale pot fi distribuite de persoane juridice (sponsori pentru angajații lor), iar aceste titluri au o anumită valoare care este acoperită de angajator.

Voucherele de plată pot fi folosite pentru plata furnizorilor autorizați / întreprinderi sociale de servicii ale economiei sociale. În acest caz, utilizatorul de servicii și întreprinderea care

finanțează serviciile nu mai au nici o implicare ulterioară în procedura de acoperire a contribuțiilor la asigurările plătite de organizațiile care furnizează aceste servicii angajaților lor.

În cazul în care furnizorul de servicii este o persoană fizică autorizată, tichetele preplătite sunt folosite ca cecuri de uz general (cu furnizarea unui cupon care va fi trimis autorităților competente pentru a procesa contribuțiile de asigurări).

Întreprinderile economiei sociale care sunt plătite prin vouchere sociale ar trebui să fie îndreptățite să le trimită unui serviciu care poate prelucra rambursarea lor imediat. Acest serviciu este asigurat fie de emitentul titlurilor, fie de o agenție centrală împuternicită să se ocupe de aceste plăți. În alte cazuri, titularul tichetului / titlului poate depune / trimite titlul băncii, ca și cum ar fi un cec bancar normal și, ulterior, banca se ocupă de reglarea plăților, folosind rețeaua interbancară.

Articolul 3 – Instrumente financiare inovatoare la nivelul întreprinderilor sociale

1. Tipologia instrumentelor financiare inovatoare

Conform Comitetului Economic Social și European (CESE), Planul de acțiune pentru economia socială evidențiază necesitatea introducerii unor instrumente financiare inovatoare, care își propun să dezvolte întreprinderile cu impact social și întreprinderile din sfera economiei sociale. Aceste instrumente financiare includ un ansamblu de investiții întemeiate pe ipoteza conform căreia capitalurile private pot contribui la crearea unor efecte sociale pozitive, care ar trebui întotdeauna considerate prioritare și, în același timp, la generarea unor beneficii economice.

Specificul acestor instrumente constă în intenția investitorului de a urmări obiective sociale prin crearea de active și valori comune, asigurând totodată un randament economic echilibrat, care este destinat în mare parte realizării obiectivelor sociale.

Actorii activi care promovează și creează aceste instrumente inovatoare pot fi întreprinderi, organizații și fonduri care acționează în scopul de a produce un impact social măsurabil și compatibil cu beneficiile economice.

Elementele următoare trebuie să caracterizeze investițiile cu impact social:

- finalitatea clară și intenționată de a genera efecte sociale pozitive;
- sprijinirea întreprinderilor clar definite ca fiind întreprinderi din sfera economiei sociale, pe baza unor definiții acceptate la nivel comun și a unor criterii obiective;
- stabilirea unor niveluri de așteptare legate de câștiguri economice echitabile, durabile și transparente, chiar și în cazul în care acestea ar putea fi inferioare randamentelor medii ale pieței;
- dorința de a reinvesti o parte dintre active pentru a alimenta alte investiții orientate către obiective sociale;
- impactul măsurabil, care este esențial pentru a garanta transparența și o cunoaștere adecvată a scopurilor și a obiectivelor investițiilor;
- prioritatea acordată coerenței cu principiile și valorile statutare, în cazul în care investițiile sunt destinate întreprinderilor din economia socială.

Investițiile cu impact social trebuie să sprijine cu precădere întreprinderile implicate în inovare și în dezvoltarea comunităților care, în absența acestora, nu ar putea să se dezvolte și, uneori, nu ar putea nici să garanteze un nivel adecvat de servicii locuitorilor lor. Aceste investiții trebuie să fie în măsură să genereze un vector potențial de creștere economică incluzivă.

Investițiile pentru întreprinderile care urmăresc să aibă un impact social sunt în măsură să îmbunătățească eficiența și eficacitatea cheltuielilor publice pentru serviciile sociale, educaționale, de sănătate și de promovare culturală, și să sprijine ocuparea forței de muncă datorită unei participări mai mari a investitorilor în scopul de a sprijini un ecosistem antreprenorial care combină responsabilitatea socială cu durabilitatea.

Printre obstacolele cu care se confruntă numeroase organizații din domeniul economiei sociale în privința accesului complet la instrumente financiare inovatoare, precum participarea la fonduri de capital-investiții, instrumente de cvasifonduri proprii, precum și împrumuturi garantate și pe termen lung și, nu în cele din urmă, orientarea finanțelor solidare în cadrul economiilor destinate angajaților către întreprinderile sociale, putem identifica patru domenii în privința cărora există discrepanțe ce trebuie soluționate:

- remedierea lacunelor în materie de informare și corectarea percepției furnizorilor de credite, precum și a definițiilor juridice, și recunoașterea naturii specifice a activităților lor economice;
- optimizarea competențelor actorilor din sectorul financiar în evaluarea funcționării organizațiilor economiei sociale dintr-o perspectivă financiară;
- sprijinirea activităților de formare destinate organizațiilor din economia socială, pentru a le optimiza competențele economice și financiare;
- dezvoltarea informării organizațiilor economiei sociale, care să permită familiarizarea cu instrumentele financiare și, astfel, diminuarea ratei de neaccesare a acestor instrumente.

În ceea ce privește primul punct, CESE estimează că planul de acțiune pentru economia socială va reprezenta o ocazie de a încuraja instituțiile europene și statele membre să ajungă la o definiție valabilă, atât pentru instituțiile publice, cât și pentru instituțiile financiare ale Uniunii Europene, deziderat necesar pentru a garanta un acces total la piața capitalurilor, inclusiv prin măsuri de sprijin nefinanciar axate pe consolidarea competențelor actorilor implicați în investițiile cu impact social. În această privință, CESE consideră că rolul economiei sociale de a atrage investiții cu impact social în Europa² ar trebui, de asemenea, să facă obiectul unei atenții sporite în planul de acțiune pentru uniunea piețelor de capital pentru cetățeni și întreprinderi.

În ceea ce privește îmbunătățirea capacității de a evalua investițiile sociale inovatoare, CESE consideră că operatorii financiar aplică, în mult prea multe situații, un nivel de risc ridicat organizațiilor economiei sociale, din simplul motiv că adoptă instrumente de evaluare utilizate în general pentru alte întreprinderi, fapt care creează o distorsionare a clasamentului care tinde să subestimeze dimensiunile mai specifice ale economiei sociale, precum capitalul social și uman, reputația, funcția socială, consensul social, accentul asupra obiectivelor de interes general și capacitatea de a genera avantaje comune. Această situație ar putea fi descrisă ca o măsurare excesivă a mijloacelor, din cauza absenței unor instrumente care să permită măsurarea finalității.

Prioritatea organizațiilor economiei sociale constă în punerea în aplicare a obiectivelor sociale, educaționale și de mediu. Această dimensiune socială trebuie să fie pe deplin compatibilă cu cerințele economice și financiare, dat fiind că se numără printre pârgھیile pentru sustenabilitatea acestor organizații, fapt care necesită sprijin pentru acțiuni de formare și calificare a personalului lor în domeniul economic și financiar.

² O uniune a piețelor de capital pentru cetățeni și întreprinderi – un nou plan de acțiune, COM (2020) 590 final.

2. Taxonomii sociale

În 2021, Comisia Europeană a lansat o consultare pe tema taxonomiei sociale și de mediu. Dezvoltarea unui model unic de taxonomie (socială și de mediu) reprezintă soluția optimă, tocmai datorită legăturii strânse care trebuie menținută între obiectivele sociale și de mediu, dar, pentru a-și asigura fezabilitatea și flexibilitatea, acest model nu ar trebui să impună sarcini împovărătoare întreprinderilor.

Întreprinderile din economia socială sunt esențialmente ancorate în comunitățile locale, în care predomină dimensiunea participativă, și se remarcă, totodată, prin implicarea lor socială: crearea de locuri de muncă, acompanierea în muncă și menținerea personalului la locul de muncă și o politică de remunerare echitabilă și de egalitate profesională. Aceasta se explică, de asemenea, și prin faptul că întreprinderile economiei sociale dispun, în mod esențial, de o structură de conducere participativă întemeiată pe criterii precum democrația, deschiderea și transparența. Aceste aspecte ar trebui luate în considerare și încurajate cu precădere în taxonomia socială.

Taxonomia socială ar trebui să contribuie la influențarea finanțării în scopul completării resurselor publice care sprijină, deseori într-un mod inadecvat, politicile de incluziune socială. Cu toate acestea, finanțarea socială nu ar trebui niciodată să înlocuiască rolul instituțiilor, al legilor și al politicilor publice în urmărirea respectării drepturilor sociale, în reechilibrarea inegalităților și în lupta contra discriminării.

În ceea ce privește, în mod specific, serviciile de interes general, acestea trebuie finanțate din fonduri publice, iar capitalurile private ar putea fi atrase doar cu titlu complementar. Întreprinderile care generează impacturi sociale au un rol crucial în societate, iar din acest motiv, investițiile care le sunt destinate trebuie să aibă la bază, în măsura posibilului, fonduri financiare stabile.

Prin urmare, ar trebui evitat riscul ca măsurile și metodele de măsurare să recompenseze sectoarele care sunt mai ușor de măsurat și în care există mai multe resurse disponibile sau în care disponibilitatea datelor este mai mare, în detrimentul domeniilor în care măsurarea obiectivă este mai complexă sau în care datele sunt mai dificil de obținut. Colaborarea dintre sectorul public, cel privat și cel social este necesară pentru realizarea cu succes a investițiilor sociale.

3. Instrumente de finanțare inspirate din exemple de bună practică.

În ultimii ani, sub impulsul Inițiativei pentru antreprenoriat social, Comisia Europeană a adoptat diverse măsuri, atât în mod direct, cât și prin intermediul Fondului european de investiții, pentru a sprijini inovarea socială și a spori accesul la finanțare al organizațiilor din domeniul economiei sociale. Instrumentul de finanțare EaSI (și componentele sale EaSI Funded, EaSI Debt, EaSI Guarantee și EaSI Capacity Building), precum și instrumentele EFSI Equity Social Impact s-au dovedit a fi deosebit de interesante. Pentru programarea viitoare, inițiativele sociale avute în vedere de programul InvestEU sunt, de asemenea, promițătoare, în special dacă, astfel cum s-a anunțat în Planul de acțiune pentru economia socială, se introduc inovații specifice pentru promovarea investițiilor sociale.

În multe țări s-au realizat experiențe menite să introducă și să valideze mecanisme de finanțare de tip „remunerare în funcție de randament” (*pay by result*). În Franța, de exemplu, există contractele cu impact social, în cadrul cărora se acordă o atenție deosebită modelelor de tipul *outcome funds*, care implică investitori privați doritori să mobilizeze resurse pentru politici

convenite cu guvernul, în special în domeniul politicilor sociale, a căror plată este legată de obținerea rezultatelor scontate. Promovarea unor astfel de practici trebuie să se întemeieze pe o evaluare prealabilă care să urmărească identificarea eventualelor derive, precum transferurile de capacitate către întreprinderile din afara domeniului economiei sociale sau posibilele dezangajări ale statelor.

Printre cele mai bune practici, se numări și cea dezvoltată de guvernul finlandez, care a creat „Centrul de expertiză pentru investițiile cu impact”. Prin intermediul acestuia, se acordă asistență tehnică și profesională pentru a sprijini competențele celor care intenționează să facă investiții cu impact social.

Aceste inițiative confirmă importanța de a sprijini crearea, dezvoltarea și accesibilitatea fondurilor de impact sau a altor instrumente financiare care finanțează inițiativele întreprinderilor economiei sociale, în special prin canalizarea fondurilor precum InvestEU sau Fondul pentru o tranziție justă, în scopul de a promova, de asemenea, forme de coinvestiții (fonduri proprii), de cofinanțare (credit) și de garanții de credit pentru operațiunile de piață.

Ar trebui să se îmbunătățească capacitatea instituțiilor europene și a statelor membre de a colecta și de a analiza datele necesare pentru a demonstra că probabilitatea de incapacitate de plată în cazul finanțării întreprinderilor și a infrastructurilor sociale este inferioară mediei probabilității de incapacitate de plată în cazul creditării bancare și să se obțină, astfel, recunoașterea ratelor de absorbție a fondurilor proprii care să țină cont de valoarea socială a acestui tip de finanțare.

CESE a solicitat deja introducerea unor factori de sprijin în cadrul Regulamentului privind cerințele de capital (CRR), în special a celor cu finalitate ecologică și socială, pentru a reduce absorbția capitalului rezervat de bănci pentru a acoperi împrumuturile destinate finanțării întreprinderilor economiei sociale.

Este cu siguranță important să se ia act de rolul jucat de băncile alternative și etice în multe țări europene în promovarea finanțării orientate către obiective sociale și de mediu, care, în unele cazuri, au dat naștere, de asemenea, la fonduri de investiții sau la societăți de gestionare a economiilor care vizează investițiile în sectorul social și de mediu.

Ar putea fi utile mecanisme fiscale care să faciliteze investițiile în economia socială, pentru a-i stimula atât pe emițători, cât și pe subscriitori, menite să demonstreze impactul social produs efectiv.

De asemenea, ar fi esențial să se încurajeze și să se stimuleze obligațiunile de asociere și obligațiunile de participare menite să consolideze capitalurile proprii ale asociațiilor și cooperativelor. În plus, pentru a încuraja investițiile în întreprinderile economiei sociale, normele privind stimulentele care facilitează utilizarea acestor instrumente inovatoare ar fi utile și pentru administratorii fondurilor de pensii.

Ar fi important, urmând exemplul experiențelor franceze de orientare reglementară a stocurilor de economii bancare reglementate și a fondurilor de economii salariale bazate pe solidaritate către întreprinderile economiei sociale, întreprinderile cu impact social și, respectiv, fondurile solidare, să se îmbunătățească reglementarea privind fondurile de finanțare solidară spre a se optimiza nivelul de direcționare către întreprinderile sociale și a se degaja o capacitate de investiții suplimentară în fonduri proprii sau cvasifonduri proprii.

Printre bunele practici aplicate de întreprinderile din economia socială, îndeosebi de cooperative, se află cele care urmăresc să transforme întreprinderile în criză în lucrători organizați sub denumirea de cooperative, practici cunoscute ca „finanțare prin îndatorare a operațiunilor de

achiziționare a companiilor”³, care sunt puse în aplicare în Franța, în Italia și în Spania prin intermediul dispozitivelor de finanțare și prin crearea de fonduri de mutualizare specifice, care intervin printr-o participare la capital, cofinanțând împreună cu salariații preluarea activității comerciale prin crearea unei cooperative.

4. Principiile finanțării inovative

Finanțarea inovativă se referă la mecanismele de finanțare care mobilizează, guvernează sau distribuie fonduri în moduri care depășesc procesele tradiționale de finanțare. Principiile utilizate pentru a evalua caracterul adecvat și aplicabilitatea mecanismelor de finanțare inovativă identificate sunt următoarele:

- sustenabilitate referitoare la mediu – mecanismele ar putea fi utilizate pentru a sprijini investiția orientată spre opțiuni vizând măsuri cu emisii scăzute de carbon și reziliență climatică;
- sustenabilitate financiară – mecanismele nu au impact negativ asupra capacității întreprinderilor sociale de a coopera cu alte organisme publice și organizații private, sau de a atrage finanțare din alte surse;
- complementaritate – mecanismele ar putea fi utilizate împreună cu alte mecanisme de finanțare, inclusiv sursele tradiționale de finanțare;
- flexibilitate – mecanismele ar putea fi implementate și optimizate în alte regiuni / state din UE;
- eficacitate – mecanismele pot acoperi deficitul și / sau crea noi tendințe de finanțare;
- inovație – mecanismele includ metode avansate și originale.

5. Surse alternative de finanțare

Sursele tradiționale de finanțare nu mai sunt destul de adecvate pentru ca întreprinderile sociale să își atingă obiectivele și să își asigure viabilitatea. Astfel, provocarea pentru aceste entități cu activități sociale este de a asigura fonduri pentru finanțarea activităților lor. În acest domeniu, întreprinderile sociale, pe lângă sursele tradiționale de finanțare, care nu mai sunt considerate sustenabile, trebuie să funcționeze asemenea celor din economia privată. Din punct de vedere teoretic, împrumuturile bancare, fondurile etc. pot fi alternative atractive. În realitate, întreprinderile sociale se lovesc de multe dificultăți și constrângeri în accesarea acestor surse de capital.

Un număr crescând de întreprinderi sociale se îndepărtează de dependența de granturi și venituri dintr-o singură sursă, pentru a dezvolta o atitudine antreprenorială care urmărește câștigul de venituri prin activități comerciale (comercializarea de bunuri și servicii), astfel încât ia în considerare finanțarea prin împrumuturi și construirea unei baze de active. Tendințele contemporane indică faptul că întreprinderile sociale folosesc tehnici de afaceri și marketing pentru a-și servi obiectivele sociale. Sursele alternative de finanțare pot ajuta o întreprindere socială să se concentreze pe:

- a) construirea productivității;

³ *Business transfers to employees under the form of a cooperative in Europe: opportunities and challenges* (Transferurile de întreprinderi către salariați sub forma unei cooperative în Europa: oportunități și provocări), CECOP, 2013.

- b) strategii de impact pe termen lung;
- c) sustenabilitatea modelului de afacere.

Faptul că întreprinderile sociale nu urmăresc câștigarea de profit nu înseamnă că pot limita nivelurile comerciale ale profiturilor financiare. Așadar, întreprinderile sociale se pot adresa economiei private în mod limitat pentru a cere fonduri, dar nu înseamnă că întreprinderile sociale nu pot furniza capitaluri pe piață. Diferența majoră se referă la faptul că se adresează unui grup-țintă diferit al investitorilor.

Există două categorii de investiții sociale:

a) restrânse: investițiile sociale restrânse reprezintă plasarea strategică a resurselor într-o întreprindere pentru a asigura atât un câștig financiar, cât și un rezultat social și de mediu pozitiv;

b) extinse: investițiile sociale extinse dezvoltă mai departe conceptul, prin includerea suplimentară a cazurilor în care investitorii nu caută și nu așteaptă să obțină câștiguri financiare pentru ei înșiși – scopul lor este exclusiv de a realiza câștiguri sociale și de mediu specifice.

Capitaluri care nu necesită câștiguri financiare - această categorie include surse tradiționale de finanțare, precum donațiile. Această categorie de finanțare nu necesită niciun fel de câștiguri pentru potențialii investitori. Alocările de fonduri și donațiile sunt bani care nu se cer a fi returnați în mod direct (tranzacție fizică), însă, în schimb, investitorii și donatorii se așteaptă ca banii să fie orientați către activități și programe adecvate pentru îndeplinirea scopurilor sociale. Acest fel de contribuții nu finanțează un anumit proiect, ci sprijină misiunea generală a întreprinderii sociale.

Capital care necesită câștiguri financiare - creanța sub nivelul pieței nu necesită o rată comercială de rentabilitate, are perioade lungi de plată și o rată a dobânzii sub ratele pieței. De asemenea, se acordă scutiri de dobândă, ceea ce înseamnă că datoria poate fi întârziată până se atinge termenul limită.

Capitalul de acțiuni sub nivelul pieței - capitalul de acțiuni este definit ca reprezentând acțiunile unei companii, disponibile investitorilor pentru creșterea capitalurilor private. Capitalul sub nivelul pieței (sau câștiguri mixte) reprezintă deținerea de acțiuni ale unei companii care nu depășesc nivelurile pieței privind câștigurile financiare.

Creanțe cu semicapital - unele organizații au dezvoltat instrumente financiare care combină proprietățile de capital și creanțele. Un titlu de creanță cu semicapital este adecvat pentru întreprinderile care sunt structurate ca organizații nonprofit și astfel nu pot obține capital propriu. Acest tip de titlu este egal unei forme de creanță, însă are caracteristicile asemănătoare unei investiții de capital și se referă la câștigurile sale, care sunt indexate la randamentul financiar al organizației. Investitorul social nu are drept direct asupra conducerii și proprietății întreprinderii, însă termenele și condițiile împrumutului sunt stabilite în așa fel încât să ofere stimulente administrative pentru o bună funcționare a organizației. Investitorii sociali cumpără aceste titluri care îndeplinesc funcția de capital de acțiuni și astfel este posibil ca antreprenorii sociali să ofere băncilor și altor creditori cu profit o oportunitate competitivă de investiție.

Creanțele comerciale - acest tip de sursă de capital este asemănătoare practicii întreprinderilor comerciale și include împrumuturile și obligațiunile, ceea ce înseamnă că creditorul se va aștepta să primească înapoi banii oferți cu împrumut plus rata de dobândă de piață. Creditorul va stabili perioada de rambursare, rata dobânzii și garanțiile suplimentare. Trebuie menționat faptul că băncile nu includ în evaluarea lor impactul social, ci doar capacitatea de rambursare a întreprinderii.

Capitalul comercial - se aplică atunci când se așteaptă ca întreprinderea socială să aibă activitate comercială care să asigure înapoierea profitului către investitorii săi.

Garanțiile de împrumut - în majoritatea cazurilor în care o întreprindere solicită un împrumut, instituțiile bancare cer garanții suplimentare pentru a se susține rambursarea împrumutului făcut. Garanțiile suplimentare reprezintă orice deține compania și poate fi vândut în cazul în care compania nu mai este capabilă să ramburseze împrumutul. Sunt considerate garanții echipamentele, clădirile, gestiunile și orice fel de conturi (denumite garanții suplimentare de numerar). O garanție este o promisiune de la o altă persoană sau de la o agenție a statului de a rambursa împrumutul în cazul în care nu sunt îndeplinite obligațiile (nu se poate achita împrumutul).

Semicapital - este egal cu un împrumut sub nivelul pieței care îi dă creditorului dreptul la fidelitate sau la veniturile întreprinderii sociale. Semicapitalul este asemenea riscurilor și recompenselor de participare la capital, însă nu acordă investitorilor sociali dreptul legal de proprietate.

Fondurile commune - un investitor social poate participa prin donații la un fond comun care nu are o rată fixă de rentabilitate, depinzând de evoluția fondului.

Obligațiunile cu impact social - pot fi considerate un instrument pentru ajutarea infrastructurii fondului și serviciilor, în special atunci când bugetele publice sunt scăzute și piețele de obligațiuni municipale sunt tensionate. Lansată în Marea Britanie în anul 2010, acest tip de obligațiune se adresează investitorilor privați care primesc profit doar dacă proiectul public și-a îndeplinit obiectivele. În acest caz (asemenea investițiilor convenționale), investitorii privați respectă același proces al balanței risc-profit pentru a continua investiția. Pe de altă parte, guvernul, din partea sa, plătește investitorilor un profit fix pentru rezultatele tangibile și păstrează orice alte economii suplimentare. Datorită faptului că transferă riscul eșecului programului de la contribuabili la investitori, acest mecanism are potențialul de a stimula dezbaterile politice despre extinderea serviciilor sociale.

Microfinanțare - întreprinderile sociale, din cauza structurii lor, nu sunt considerate candidați potriviți pentru primirea de împrumuturi de la instituțiile bancare. O practică de finanțare comună este cea a microfinanțării. Microfinanțarea reprezintă asigurarea de servicii financiare clienților cu venituri scăzute sau grupurilor sociale care, în alte circumstanțe, nu ar putea accesa servicii bancare și alte servicii financiare. Microfinanțarea este adesea definită ca servicii financiare pentru clienții săraci sau cu venituri mici, oferite de diferite tipuri de furnizori de servicii. Într-un sens mai larg, microfinanțarea se referă la o mișcare care previzionează o lume în care familiile cu venituri mici au acces permanent la o gamă de servicii financiare accesibile și de înaltă calitate, oferite de anumiți furnizori cu amănuntul pentru a finanța activități producătoare de venituri, construirea de active, stabilizarea consumului și protecția împotriva riscurilor. Aceste servicii includ economiile, creditele, remiterile, plățile și altele.

Serviciile financiare nu sunt specifice tuturor tipurilor de organizații și întreprinderi sociale. Faptul că aceste produse bancare au fost dezvoltate pentru a servi clienții "nonconvenționali" – referindu-se la cerințele minime stabilite de instituții – nu înseamnă că nu există cerințe minime pentru accesarea sistemului de microfinanțare. Instituțiile de microfinanțare (IMF-urile) pot asigura împrumuturi cu rambursare pe termen lung doar dacă clienții au capacitatea de a îndeplini obligațiile stabilite. Acest tip de finanțare este caracterizat ca neadecvat în cazul în care debitorii nu au niciun fel de granturi (de ex., fluxuri de numerar) pentru rambursare.

În Europa de Vest, microcreditul a început prin semnarea de protocoale de cooperare între organizațiile sau asociațiile nonprofit și instituțiile bancare. Exemple tipice sunt inițiativele precum Street UK în Anglia și ADIE – Association pour le droit à l'initiative économique (Asociația

pentru dreptul la inițiativă economică) în Franța. Proiectele lor sunt centrate pe persoanele neangajate, pe familie și companiile individuale, pe inițiativele de afaceri înființate de imigranți în regiuni cu niveluri ridicate de sărăcie și șomaj etc. Aceste inițiative s-au bazat pe principiul intermedierei financiare, ceea ce înseamnă că au mediat pentru a asigura împrumutul solicitat și au participat, de asemenea, într-o anumită măsură, la asigurarea riscului, bineînțeles, în colaborare cu banca parteneră. De asemenea, trebuie menționat faptul că începuturile practicii microcreditului în UE nu au fost initial identificate cu îndepărtarea completă a cerințelor de garanții suplimentare de la companii. La început, practica comună a fost solicitarea de garanții de la părți terțe cel puțin pentru o parte a împrumutului, o practică care a ajutat organizațiile de microcredit să mențină rata de eșec a împrumuturilor la un nivel admisibil, pentru a asigura viitorul instituției. Cu toate acestea, practicile microcreditului prin mediere s-au dovedit nesustenabile, deoarece conduceau de fapt la creșterea costurilor și a timpului de procesare a fiecărui dosar de împrumut. Un pas decisiv a fost făcut prin acordarea organizațiilor (cum ar fi ADIE – Association pour le droit à l'initiative économique – Asociația pentru dreptul la inițiativă economică) și structurilor care nu funcționează ca bănci (Aspire, Street UK etc.) a dreptului de a acorda împrumuturi nu numai din capitalul / acțiunile disponibile, ci și din fondurile pe care băncile le dau acestora cu împrumut. Această tranziție constituie o revoluționare în lumea bancară, dar pentru a face posibilă această schimbare strategică, în multe cazuri (de exemplu, Franța) era necesară rectificarea legii funcționării băncilor.

Capital social de risc - un activ al activității filantropice care adoptă metode folosite de investitorii de capital de risc tradiționali. Mai întâi, investitorii de capital social de risc sunt asemenea omologilor lor convenționali, considerând acțiunile mai degrabă ca investiții decât ca granturi. Acești investitori evaluează diferiți parametri înainte de a investi într-o organizație socială sau caritabilă, incluzând:

- a) puterea echipei lor de management;
- b) riscurile;
- c) oportunitatea lor de a avea impact.

Investitorii de capital social de risc își monitorizează îndeaproape investiția și asigură sprijin și mentorat continuu grupului. În cele din urmă, investitorii de capital social de risc evaluează cu grijă dimensiunea unei organizații sau capacitatea ei de a crește repede pentru a adresa o anumită problemă socială la scară largă.